

641032 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	641032	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Στ' & Η'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ιστορία της γαλλικής γλώσσας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου (Μάθημα υποχρεωτικής επιλογής)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Γαλλική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/FRL387/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές θα είναι σε θέση: • να ταυτοποιούν και να αντιπαραβάλλουν τα στάδια εξέλιξης του γαλλικού γλωσσικού συστήματος στις κυριότερες εκφάνσεις του (φωνητική/ φωνολογική, μορφολογική, συντακτική, σημασιολογική)· • να αναφέρονται στο ιστορικο-κοινωνικό πλαίσιο της εξέλιξης αυτής σε συνδυασμό με την ανάπτυξη της γαλλικής γραμματικής και λεξικογραφικής δραστηριότητας· • να αντιλαμβάνονται τη γλωσσική ποικιλότητα κυρίως στη διαχρονική αλλά και στη διατοπική, διαφασική και διαστρατική της διάσταση· • να έχουν εις βάθος εποπτεία του γαλλικού γλωσσικού συστήματος, περιγράφοντάς το μέσα από αυθεντικά κείμενα, χαρακτηριστικά της εκάστοτε συγχρονίας.
Γενικές Ικανότητες
• Ανάλυση γλωσσικών δεδομένων • Ευαισθητοποίηση στη γλωσσική ποικιλότητα • Συμμετοχή σε διάδραση • Προαγωγή της δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Άσκηση κριτικής • Αυτόνομη εργασία

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στη διαχρονική γλωσσολογία με ειδική στόχευση στη μελέτη της ιστορικής διαδρομής της γαλλικής γλώσσας: αρχαία και μεσαιωνική Γαλλική· αναγεννησιακή, κλασική και μετακλασική Γαλλική· νεότερη και σύγχρονη Γαλλική. Ο φοιτητής θα έχει την ευκαιρία να ανακαλύψει, μέσα από κείμενα αντιπροσωπευτικά της εκάστοτε περιόδου, τις κυριότερες φωνητικές, μορφοσυντακτικές και λεξιλογικές αλλαγές που συντελέστηκαν στο γαλλικό γλωσσικό σύστημα, σε συνδυασμό με το ιστορικο-κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αυτό εξελίχθηκε.
Syllabus
<i>1^η εβδομάδα:</i> • Αναλυτική παρουσίαση της ύλης και σχολιασμός της σχετικής βιβλιογραφίας. • Εισαγωγή: η Γαλλική ανάμεσα στις γλώσσες του κόσμου. Η προέλευση των γλωσσών. Η ιστορικοσυγκριτική γραμματική και οι καρποί της. Η ινδοευρωπαϊκή οικογένεια. Η πρωτο-

ινδοευρωπαϊκή γλώσσα. Οι ρομανικές γλώσσες. Η Γαλλική εντός της ινδοευρωπαϊκής οικογένειας.

2^η εβδομάδα:

Η διαμόρφωση της Γαλλικής. Προϊστορία της Γαλλικής: οι ελληνικές επιρροές. Η συμβολή των Γαλατών, των Ρωμαίων και των Φράγκων.

3^η εβδομάδα:

Από την πρωτο-Γαλλική στην αρχαία Γαλλική. Η μετά Χλωδοβίκου περίοδος: Μεροβίγγειοι και Καρολίγγειοι. Σύνοδος της Τουρ και *Serments de Strasbourg*: η πρωτο-Γαλλική. Διαμόρφωση της αρχαίας Γαλλικής.

4^η εβδομάδα:

Η αρχαία και η μεσαιωνική Γαλλική. Η αρχαία ως προς τη μεσαιωνική και τη νεότερη Γαλλική. Μελέτη της αρχαίας Γαλλικής μέσα από αυθεντικά αποσπάσματα.

5^η εβδομάδα:

Μελέτη της μεσαιωνικής Γαλλικής μέσα από αυθεντικά αποσπάσματα.

6^η εβδομάδα:

Η αναγεννησιακή Γαλλική (1). Η πορεία προς τη χειραφέτηση της γαλλικής γλώσσας. Οι απαρχές της διαδικασίας κωδικοποίησης του γλωσσικού συστήματος.

7^η εβδομάδα:

Η αναγεννησιακή Γαλλική (2). Οι κυριότερες συνιστώσες του γλωσσικού συστήματος: τάσεις στην προφορά, την ορθογραφία, τη μορφοσύνταξη και το λεξιλόγιο. Μελέτη αυθεντικών αποσπασμάτων.

8^η εβδομάδα:

Η κλασική Γαλλική (1). Από τη χειραφέτηση στην κάθαρση της γλώσσας. Εγκαθίδρυση της καθαρολογίας και εντατικοποίηση της κωδικοποίησης του συστήματος: οι πρωτοβουλίες στα πεδία της γραμματικής, της λεξικογραφίας και των θεσμών.

9^η εβδομάδα:

Η κλασική Γαλλική (2). Μελέτη του γλωσσικού συστήματος στη φωνητική, ορθογραφική, μορφοσυντακτική και λεξιλογική του διάσταση, μέσα από αυθεντικά αποσπάσματα.

10^η εβδομάδα:

Η μετακλασική Γαλλική. Από τη λόγια στην εθνική ενιαία γλώσσα. Γραμματική και λεξικογραφική δραστηριότητα. Η γλώσσα του Αιώνα των Φώτων μέσα από αυθεντικά αποσπάσματα.

11^η εβδομάδα:

Η νεότερη Γαλλική. Οι απαρχές του «μοντερνισμού». Οι αντιφατικές τάσεις στη γλωσσολογική σκέψη της εποχής. Τα κυριότερα γλωσσικά ζητήματα κατά τον 19^ο αι.

12^η εβδομάδα:

Η σύγχρονη Γαλλική (1). Η άνθηση των Επιστημών της Γλώσσας. Από τη γλώσσα του χθες στη γλώσσα του σήμερα: φωνητικές και ορθογραφικές τάσεις. Μελέτη αυθεντικών αποσπασμάτων.

13^η εβδομάδα:

Η σύγχρονη Γαλλική (2). Από τη γλώσσα του χθες στη γλώσσα του σήμερα: μορφοσυντακτικές και λεξιλογικές τάσεις. Μελέτη αυθεντικών αποσπασμάτων.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	- Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία (PowerPoint) - Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	26 ώρες
	Διαδραστική διδασκαλία (μελέτη αυθεντικών κειμένων)	13 ώρες
	Εκπόνηση εργασιών	23 ώρες
	Αυτοτελής μελέτη	50 ώρες
	Συνεργασία	13 ώρες
	Σύνολο μαθήματος	125 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: Γαλλική	

	• Μέθοδος αξιολόγησης: παρακολούθηση παραδόσεων 25 % + υποχρεωτική πρόοδος/εργασία 25 % + υποχρεωτική τελική γραπτή εξέταση 50 % • Κριτήρια αξιολόγησης: ακρίβεια, πληρότητα και ενδεχομένως στοιχειοθέτηση και δικαιολόγηση των απαντήσεων
--	--

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Histoire des langues

- BANNIARD M., 1997, *Du latin aux langues romanes*, Paris, Nathan, (128 : Linguistique).
- HAUDRY J., 1979, *L'Indo-européen*, Paris, PUF, (Que sais-je ?).
- RUHLEN M., 1996, *L'Origine des langues. Sur les traces de la langue mère*, [Paris], Belin, (Débats), trad. par P. Bancel de : *The Origin of Language: Tracing the Evolution of the Mother Tongue*, New York, Wiley, 1994.
- SELLIER J., 2019, *Une histoire des langues et des peuples qui les parlent*, Paris, La Découverte, trad. en grec par Γ. Καραμπέλας: *Μία ιστορία των γλωσσών και των λαών που τις μιλούν*, Αθήνα, Καρδαμίτσα, 2021.
- WALTER H., 1994, *L'Aventure des langues en Occident*, Paris, Robert Laffont, (Le Livre de Poche).

2. Histoire de la langue française

2.1. Des vues panoramiques...

- AYRES-BENNETT W., 1996, *A History of French language through texts*, London/New York, Routledge.
- BERTRAND O., 2008, *Histoire du vocabulaire français. Origines, emprunts et création lexicale*, 2e éd. [2012], Palaiseau, Éditions de l'École polytechnique.
- BRUNOT F., 1966 [rééd.], *Histoire de la langue française des origines à nos jours*, Paris, A. Colin, 8 vol.
- BRUNOT F. et BRUNEAU Ch., 1933 [rééd.], *Précis de grammaire historique de la langue française*, Paris, Masson.
- CHAURAND J., 1969, *Histoire de la langue française*, 7e éd. corrigée [1993], Paris, PUF, (Que sais-je ?).
- CHAURAND J., 1999, *Nouvelle Histoire de la langue française*, Paris, Editions du Seuil.
- HUCHON M., 2002, *Histoire de la langue française*, Paris, Librairie Générale Française, (Le Livre de Poche : Références).
- LODGE R. A., 1997, *Le Français. Histoire d'un dialecte devenu langue*, [Paris], Fayard, trad. par C. Veken de : *French: from Dialect to Standard*, London/New York, Routledge, 1993.
- MARCHELLO-NIZIA C., 1995, *L'Évolution du français. Ordre des mots, démonstratifs, accent tonique*, Paris, Armand Colin, (Linguistique).
- MARCHELLO-NIZIA C., 1999, *Le Français en diachronie : douze siècles d'évolution*, Paris, Ophrys, (L'Essentiel : Français).
- MARCHELLO-NIZIA C. et al. (éd.), 2020, *Grande Grammaire historique du français*, Berlin/Boston, De Gruyter/ Mouton.
- MARCHELLO-NIZIA C. et PREVOST S., 2025, *Le Français en diachronie : douze siècles d'évolution*, Paris, Ophrys, (L'essentiel français).
- MOLINIE G., 1991, *Le Français moderne*, Paris, PUF, (Que sais-je ?).
- NYROP K., 1899-1930, *Grammaire historique de la langue française*, rééd. [1930-1968], Copenhague, Glydendal / Paris, Picard, réimpr. Genève, Slatkine, 1979, 6 vol.
- PERRET M., 1998, *Introduction à l'histoire de la langue française*, 4e éd. [2016], Paris, Armand Colin, (Cursus).
- PICOCHÉ J. et MARCHELLO-NIZIA C., 1989, *Histoire de la langue française*, 5e éd. rev. et corr. [1998], Paris, Nathan, (Fac : Linguistique).
- REY A. (dir.), 1992, *Dictionnaire historique de la langue française*, rééd. [2016], Paris, Le Robert, 2 vol.
- REY A., DUVAL F., SIOUFFI G., 2007, *Mille ans de langue française, histoire d'une passion*, [Paris], Perrin, 2 vol.
- SIOUFFI G. (dir.), 2020, *Histoire de la phrase française, des Serments de Strasbourg aux écritures numériques*, Arles, Actes Sud / [Paris], Imprimerie Nationale Éditions.
- SIOUFFI G., 2025, *Paris-Babel. Histoire linguistique d'une ville-monde*, Arles, Actes Sud, (Essais et Documents).

TRITTER J.-L., 1999, *Histoire de la langue française*, Paris, Ellipses, (Universités : Lettres).
WALTER H., 1988, *Le Français dans tous les sens*, Paris, Robert Laffont, (Le Livre de Poche).
WALTER H., 1999, *Le Français d'ici, de là, de là-bas*, Paris, Robert Laffont, (Le Livre de Poche).

2.2. ...aux principales étapes historiques

2.2.1. Le proto-français

ALLIERES J., 1982, *La Formation de la langue française*, 3e éd. corr. [1996], Paris, PUF, (Que sais-je ?).
CERQUIGLINI B., 1991, *La Naissance du français*, 4e éd. mise à jour [2013], Paris, PUF, (Que sais-je ?).

2.2.2. L'ancien et le moyen français

BONNARD H. et REGNIER C., 1989, *Petite Grammaire de l'ancien français*, Paris, Magnard.
BURIDANT C., 2019, *Grammaire du français médiéval (XIe-XIVe siècles)*, Strasbourg, SLR/ELiPhi, (BiLiRo).
DUCOS J. et SOUTET O., 2012, *L'Ancien et le Moyen Français*, Paris, PUF, (Que sais-je ?).

2.2.3. Le français de la Renaissance

FRAGONARD M.-M. et KOTLER É., 1994, *Introduction à la langue du XVIe siècle*, Paris, Nathan, (128 : Lettres).
GOUGENHEIM G., 1951, *Grammaire de la langue française du seizième siècle*, rééd. [1973], Paris, A. & J. Picard, (Connaissance des langues).
HUCHON M., 1988, *Le Français de la Renaissance*, 2e éd. corr. [1998], Paris, PUF, (Que sais-je ?).
LARDON S. et THOMINE M.-C., 2009, *Grammaire du français de la Renaissance. Étude morphosyntaxique*, Paris, Classiques Garnier, (Études et essais sur la Renaissance).

2.2.4. Le français classique et postclassique

FOURNIER N., 1998, *Grammaire du français classique*, Paris, Belin, (Belin Sup Lettres).
LEFEUVRE F., 2014, *Étude grammaticale du français classique dans les textes*, Paris, Presses Sorbonne Nouvelle, (Les fondamentaux de la Sorbonne Nouvelle).
SANCIER-CHATEAU A., 1993, *Introduction à la langue du XVIIe siècle*, t. 1 : *Vocabulaire* et t. 2 : *Syntaxe*, Paris, Nathan, (128 : Lettres).
SEGUIN J.-P., 1972, *La Langue française au XVIIIe siècle*, Paris/Bruxelles/Montréal, Bordas, (Études : Langue française).
SPILLEBOUT G., 1985, *Grammaire de la langue française du XVIIe siècle*, Paris, Picard, (Connaissance des Langues).

N.B. Pour le français moderne et contemporain, on se reportera à la bibliographie du module obligatoire 641020.